

Les companyies més importants del País Valencià vaticinen un futur de tragèdia escènica si no arriben a una entesa amb el representant en matèria teatral de la Generalitat valenciana, Manuel Àngel Conejero.

"J o sóc un artista, no un polític!" Manuel Àngel Conejero, gran comediant i director artístic de l'ens públic Teatres de la Generalitat, deixava anar en privat aquesta autodefinició el propassat dilluns a la sala Rialto de València. El catedràtic de filologia anglesa es va adonar que no hi havia més presència administrativa que la seua en l'acte de presentació de la Plataforma de les Arts Escèniques, assemblea que reuneix tretze col·lectius exemplars del món teatral del País Valencià –des d'agrupacions de companyies, autors i actors a conjunts d'empreses de serveis tècnics. El conseller de Cultura, Ferran Villalonga, hi havia promès l'assistència, i també el director general de Promoció Cultural, Santiago Muñoz. Però no hi varen aparèixer. Així, l'estentori professor Conejero, amb els seus assessors, tots amb Motorola com a prolongació del braç, varen ser els únics representants del govern Zaplana a escoltar la urgència amb què la Plataforma demanava una clara definició de la política teatral pública. Unes directrius enmig del núvol que ha acabant sent Teatres de la Generalitat.

Unes bases pantanosos. La incertesa del moment actual s'arrela en els mandats socialistes. Recapitem: inspirat per unes Jornades de Teatre instaurades a principis dels 80, es va cre-

ar més tard el Centre Dramàtic de la Generalitat. Aquest passaria a formar part d'un projecte de l'antic conseller de Cultura Ciprià Ciscar que es coneixeria com Institut Valencià d'Arts Escèniques, Cinematografia i Música (IVA-ECM). Els objectius eren molt ambiciosos: la creació i desenvolupament de la infraestructura necessària per a posar dempeus tot tipus d'activitats artístiques. La concreció dels objectius ciscarians prenen forma en la rehabilitació de l'edifici Rialto, espai polivalent que dona cabuda a sales de teatre de dimensions moleculars, la filмотeca de la Generalitat, una sala de music-hall i jazz, etcètera. L'IVAECM prompte és pres com a camp de batalla per a les dissensions internes dels càrrecs del partit, que no es posen d'acord pel que fa a la seua utilitat ni viabilitat. Les discrepàncies arriben al paroxisme quan Ricardo Muñoz Suay es converteix a principis dels 90 en director de l'ens. Llavors manté una tensa i estranya relació –que podríem definir com "ara et done suport, ara te'l lleve"– amb el nou conseller de Cultura, Andreu López. Per augmentar la controvèrsia, la Inspecció de Treball va denunciar que els integrants del Cor de València, que depenen de l'Institut, havien estat contractats de manera il·legal i que es devien diners a la seguretat social. Comencen les dimissions, encapçalades per la del dramaturg Rodolf Sirera, que va ser encarregat de

l'àrea de control del Teatre Principal, qui va manifestar que el fracàs de l'organització es devia a la desconfiança política en el mateix projecte.

Ahora, però amb millor sort, es consolidava el Circuit de Teatres, que integra 37 sales a tot el País Valencià i, per la banda de la iniciativa privada, les companyies valencianes anaven creixent: noms com Xarxa, Moma, Pluja o Pavana es configuraven com a sinònims de decisió artística i recerca escènica. "Però res d'això ha estat possible gràcies al PSOE, com sembla avui -diu Joan Carles Dauder, gerent de Moma Teatre-, que va interpretar la qüestió com si ells foren la verdadera cultura i nosaltres, les companyies, uns elements aliens. El gran desastre va venir quan Andreu López va decidir extirpar 240 milions de pessetes del pressupost del Centre Dramàtic, i amb això van minvar molt les ajudes a la iniciativa teatral privada." Així arriba l'última etapa socialista, quan ja desapareix l'IVAECM i la nova consellera de Cultura, Pilar Pedraza, decideix crear l'ens Teatres de la Generalitat per atendre específicament activitats teatrals.

Shakespeare, Lorca i Conejero. Ja a finals d'aquest estiu, el conseller Villalonga nomena Manuel Àngel Conejero director artístic de Teatres de la Generalitat. El món teatral tremola davant l'elecció i recorda les convulses gestions que el catedràtic va protagonitzar com a director del Palau de la Música -una en l'època socialista dels alcaldes Ricard Pérez Casado i Clementina Ródenas, l'altra en les primeres eleccions municipals guanyades per la coalició PP-UV. Conejero veu fet realitat el seu somni daurat: controlar els teatres valencians, la seua passió verdadera. El "professor", com li agrada ser anomenat, havia donat suport a Eduardo Zaplana en la cursa cap a la Generalitat. L'actual president ja li havia agraït el suport, si tenim en compte que el seu partit va subvencionar Conejero amb 77 milions de pessetes per a l'organització de festivals de teatre a Benidorm els dos últims anys.

El director artístic és també promotor de la Fundació Shakespeare, que tradueix al castellà les obres de l'autor de *Hamlet*, de l'Institut Espanyol de Teatre Núria Espert, que forma joves actors sota el nom de companyia Teatre Jove, i de l'empresa d'ensenyament d'idiomes Oxford Centre. A més a més, imparteix classes a l'aula de teatre de la Universidad Complutense de Madrid. El primer gran escàndol de la

Representats de la Plataforma de les Arts Escèniques consideren que Conejero desconeix absolutament la realitat teatral del País Valencià.

tardor relacionat amb Conejero va venir amb el seu propi contracte públic: el PP va crear la figura de "director artístic de Teatres de la Generalitat", basada en un acord d'arrendament de serveis amb el pagament anual de 5.750.000 pesetes anuals, viatges i dietes a banda -com si es tractara d'una empresa- perquè així el catedràtic es pugua dedicar també a altres activitats. El director volia evitar l'exclusivitat per tots els mitjans. Però el càrrec de director artístic no li permet en teoria altra cosa que planificar la programació teatral, i Conejero va molt més enllà, sempre amb el vist-i-plau i les atribucions que li atorguen Santiago Muñoz i el conseller. Així, el seu crit de guerra només arribar al Teatre Principal, que ha convertit en el seu quarter general, va ser: "Fora els ordinadors! Jo vull artistes", amb el qual va deixar perplex tothom. Ha signat documents públics abans de fer-se efectiu el seu nomenament. Ha augmentat el personal amb un secretari propi i una secretària de direcció. Com que Conejero abomina l'estètica de l'edifici Rialto, on hi havia abans la central de Teatres de la Generalitat, ha traslladat al Principal el mobiliari que ha considerat necessari i com a conseqüència s'ha produït una situació absurda: el recinte no pot albergar al conjunt de la gent i el nou material. Ha rescindit els compromisos adquirits per obrir temporada amb les companyies Piccolo de Milà, Dagoll Dagom de Barcelona i Capella de Ministrers de València, al·legant que els honoraris pactats eren excessius. Més recentment, a banda de protagonitzar un inflammat enfronta-

Pressupost de Teatres de la Generalitat

	Pressupost inicial 1994	Pressupost inicial 1995	Pressupost inicial 1996	Variació abs. 1994-1995	Variació abs. 1995-1996
Personal	274,863	282,681	310,666	7,816	27,985
Despeses de funcionament	661,116	712,880	690,334	51,764	-22,546
Transferències corrents i ajudes a la iniciativa privada	125,000	125,000	75,000	-	-50,000
Inversions reals	15,985	15,939	7,697	-46	-8,242
Transferència de capital	-	-	-	-	-
Actius financers	-	-	-	-	-
Passius financers	-	-	-	-	-
Total	1,076,964	1,136,500	1,083,697	59,536	-52,803

* en milers de pessetes

El capítol d'ajudes a la iniciativa privada és el que inclou les subvencions per a les companyies valencianes, per als actors, autors, etcètera. Aquesta partida s'ha vist reduïda en un 40% respecte al pressupost del 95 i és el capítol més afectat pels retalls econòmics.

ORIOI, MARTI

ment públic amb l'actor Pepe Rubianes a la sala Arniches d'Alacant, Conejero ha ordenat el desallotjament de la Sala 4 del Rialto, que estava llogada al col·lectiu Promoción Jazz, des d'on s'oferien actuacions d'aquest estil musical, perquè diu que la necessita "per altres activitats". Però el verdader problema per a la professió valenciana, a la qual ha deixat de banda, ha arribat amb la coordinació programàtica que ha estipulat Conejero. Per a començar, l'ha centrat sobretot al Principal i ha deixat en segon terme les altres sales públiques de València. A la resta del país, el buit absolut. El catedràtic va engegar la temporada al Principal amb un homenatge al poeta Vicente Gao on participaven l'actriu de moda Aitana Sánchez Gijón, l'actor Carmelo Gómez a més d'alguns intèrprets afeccionats del Teatre Jove. La família del poeta va protestar en veure que Gao era una excusa per al lluïment dels recitadors i de l'organitzador.

En aquests moments, està en cartell *Bodas de Sangre*, de Federico García Lorca, una coproducció que Teatres de la Generalitat ha dut a terme amb la casa madrilenya Producciones Estrada, la productora d'Aitana Sánchez Gijón, amb l'antiga *vedette* Vicky Lagos com a actriu estel·lar. La crítica en ple ha escopit sobre l'obra, però això importa ben poc al director, que ha esmerçat grans sumes de diners en promoció televisiva, radiofònica i visites concertades amb instituts de BUP (Lorca és autor curricular en ensenyament mitjà). La majoria dels actors són alumnes de Conejero de la Complutense que actuen becats o estudiants de l'Institut Núria Espert. I quan acabarà desembre, s'estrena a València *La gata sobre el tejado de Zinc*, de Tennessee Williams segons versió del mateix Manuel Àngel Conejero, amb Aitana Sánchez Gijón i Carmelo Gómez de protagonistes i produïda per l'Estrada. Tranquil·lament, tot queda a casa del professor i dels seus contactes madrilenys. Segons ha declarat a EL TEMPS Manuel Àngel Conejero, "les obres estil *Bodas de sangre* són les que vull programar, ben rendibles i que resumeixen l'esperit Conejero".

Dels pressupostos a l'asfíxia. Un esperit que sobrepassa la crisi econòmica. Com es pot comprovar observant els pressupostos (vegeu el gràfic, p. 77), la variació a la baixa de l'any passat a aquest és només del 5%. Però aquest tant per cent s'ha carregat en allò que són ajudes a iniciatives privades (que baixen un 40%, de 125 a 75 milions) i a les despeses de funcionament (baixen un 3,5%, de 712 a 690 mi-

Antoni Benavent, president de l'AVETID: "la situació teatral valenciana és agònica."

lions). D'una subdivisió d'aquesta partida (vegeu gràfic, p. 78) naixen el sou que correspon al director artístic i els diners per a coproduccions, produccions, festivals i despeses de creació i exhibició. L'anàlisi de la situació que fa Antoni Benavent, president de l'Associació Valenciana d'Empreses Productores de Teatre i Dansa (AVETID), és desoladora: "Si les despeses per als més de 60 membres del personal de Teatres de la Generalitat no deixen de créixer i han de reduir-se els capítols dedicats a creació i ajudes, què tindrem al final? Considerem el cas del Circuit de Teatres, que ha vist reduïda en 20 milions la seua assignació, el que pràcticament impossibilita el seu desenvolupament". Com a mostra, el nou gerent de l'entitat, Germán Marco, cobra set milions de pessetes anuals, dos més que el seu antecessor Francesc Tamarit. Per a Toni Pastor, un dels més fermes impulsors de la Plataforma de les Arts Escèniques, "el director artístic desconeix absolutament la realitat teatral professional valenciana, ell es dedica al teatre *amateur*. Ha de tenir clar per a què serveix un ens públic, no només per a furgar en la comercialitat". De fet, el director general de promoció Cultural Santiago Muñoz ja ha manifestat que el prestigi d'un nou festival de teatre que el PP pensa crear a Peníscola es mesurarà per l'ocupació de places hoteleres durant la seua durada.

Mentrestant, el director artístic continua amb el seu estil inimitable. Manuel Àngel Conejero es mostra "en contra d'un paternalisme exacerbat. Crec que hi ha hagut una mancança de diàleg entre l'administració i les companyies, però això es pot solucionar. Estem al final d'una transició política, no artística. No hi ha motius per trencar amb allò que s'ha anat fent amb la creació. Però sí que exigiré qualitat a un preu raonable."

Aquest preu econòmic també l'ha disposat el catedràtic en la creació del nou anagrama de Teatres de la Generalitat (una mena de "G" en forma d'ensaimada que segons el diari *Levante* s'ha copiat del sol de la pel·lícula de Disney *El rey león*). Els rumors apuntaven que Miguel Conejero, el seu fill, ha estat l'artista. EL TEMPS ha volgut confirmar-lo.

—L'anagrama és obra del seu fill?
—Sí. Passa alguna cosa?
—No sé. Passa?
—No passa res. Quan jo dirigia el Palau de la Música, el logotip de la institució em va costar dos milions de pessetes per al dissenyador. I ara m'ha eixit de franc. Bé, quasi, per pocs diners.

Joan M. Oleaque

Les despeses de funcionament, part per part

Pressupost inicial 1996

Tributs	5.000
Arrendament de béns	20.000
Reparació i conservació de béns	25.000
Subministrament	11.500
Transports i comunicacions	12.000
Treballs realitzats per altres empreses	545.000
Primes d'assegurances	500
Material d'oficina	10.000
Despeses diverses	59.000
Dietes, locomoció i trasllats	1.500
Total	690.334

⁴ en milers per pessetes

El director artístic de Teatres de la Generalitat, Manuel Àngel Conejero, rep el seu sou anual de quasi 6 milions de pessetes anuals de la subpartida anomenada 'Treballs realitzats per altres empreses'. Conejero té un contracte sumament especial, en què els seus serveis són arrendats com si es tractara d'una empresa aliena a l'organigrama públic.

14822_MX011